

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
Београд
412-53/2022

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел. бр.24982 датум: 30.9.2022. год.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ
МОНИТОРИНГ УСТАНОВА У КОЈИМА СЕ НАЛАЗЕ ЛИЦА ЛИШЕНА СЛОБОДЕ
МОНИТОРИНГ ПОЛИЦИЈСКИХ УПРАВА И СТАНИЦА

Извештај о посети Полицијској управи у Пожаревцу

Београд, септембар 2022. године

1. УВОД

1.1. МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, као и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају. По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеним установама. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Одељење националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,² којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног јавног позива,³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ и са њима закључио споразуме, чије је важење анексима продужено до јуна 2022. године. Удружења са којима Заштитник грађана актуелно сарађује у обављању послова НПМ су: Комитет правника за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Центар за интеграцију младих, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Одбор за људска права Ваљево.

¹ "Сл. лист СЦГ – Међ. уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС – Међ. уговори", бр. 7/11.

² Потписан 12. децембра 2011. год.

³ Објављен на интернет страници Заштитника грађана 4. јуна 2020. год.

1.2. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

УСТАНОВЕ	Полицијска управа у Пожаревцу – седиште (ПУ Пожаревац-седиште), Полицијска испостава Пожаревац (ПИ Пожаревац) и Полицијска станица Велико Градиште (ПС Велико Градиште) Казнено-поправни завод у Пожаревцу-Забели – Одељење притвора
ВРЕМЕ ПОСЕТЕ	31. август и 2. септембар 2022. године
ОСНОВ ПОСЕТЕ	Послови НПМ, у складу са чланом 2а Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Одвраћање органа јавне власти и службених лица од било каквог облика злостављања или мучења, као и њиховог усмеравања на стварање услова и поступање према лицима лишеним слободе у складу са важећим прописима и стандардима, све у циљу превенције тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака
ВРСТА ПОСЕТА	Редовне посете, по Плану посета за 2022. годину
НАЈАВА ПОСЕТА	Ненајављене посете
ПОСЕТЕ ОБАВИО	Заштитник грађана
САСТАВ ТИМА	др Наташа Тањевић, заменица заштитника грађана Марко Анојчић, Заштитник грађана/Одељење НПМ Маја Јовић, Заштитник грађана/Одељење НПМ

1.3. САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Током обављања посета, и полицијски и заводски службеници остварили су добру сарадњу са тимом НПМ и на тај начин омогућили остваривање мандата НПМ. Члановима тима пружене су све информације које су затражене, увид и фотокопирање документације, као и обилазак и фотографисање просторија за задржавање, те обављање ненадзираних разговора са притвореним лицима.

Професионално поступање полицијских и заводских службеника током посета НПМ представља пример добре праксе у поступању, у складу са законом предвиђеном обавезом сарадње органа са НПМ.

1.4. ТОК ПОСЕТЕ

Пре посете ПУ Пожаревац, тим НПМ је у КПЗ Пожаревац-Забела обавио ненадзирани разговоре са 13 притворених лица од којих су три биле жене, а који су се у дану посете налазили у Заводу. Такође, НПМ је обишао и просторију која се користи за задржавање лица у кривичном поступку и проверавао начин на који се обавља први лекарски преглед лица по пријему у Завод.

Потом је тим НПМ посетио ПУ Пожаревац-седиште, ПИ Пожаревац и ПС Велико Градиште, где је од полицијских службеника прибавио информације о начину поступања према доведеним и задржаним лицима, извршио увид у документацију о задржавању лица и обишао просторије за задржавање.

2. УТВРЂЕНО СТАЊЕ И ПРЕПОРУКЕ

Током ових посета, НПМ је контролисао начин остваривања основних права задржаних лица, која су уједно и заштитне мере против злостављања - права на приступ лекару и адвокату, права да о свом лишењу слободе обавесте блиску особу, као и начина на који се задржана лица информишу о својим правима. Истовремено, НПМ је проверавао и да ли су просторије за задржавање у складу са прописаним условима, односно важећим стандардима.

2.1. ОБАВЕШТАВАЊЕ О ПРАВИМА И ДОКУМЕНТАЦИЈА

У предметима о задржавању лица у које је тим НПМ остварио увид, налазила су се обавештења о правима која су била потписана или је на њима стављена напомена о томе да је лице одбило да га потпише.

Предмети су садржали и решења о задржавању, са правилном поуком о праву на жалбу и потписима задржаних лица којим су потврдили њихов пријем, а у појединим случајевима када лице није желело да потпише решење, то је било евидентирано на самом решењу. Према службеним наводима, жалбе против одлука о задржавању су ретке и по правилу их подносе браниоци у случајевима задржавања у кривичном поступку. Једна жалба коју је НПМ уочио прегледом документације је одбијена као неоснована.

У случају задржавања једног страног држављана, на обавештењу о правима је констатовано да је странац потврдио да разуме права. О задржавању је обавештено дипломатско-конзуларно представништво његове земље.

Предмети су садржали и записнике о задржавању који су били потписани од стране задржаног лица. Према службеним наводима, задржаним лицима се омогућава да документацију у вези са задржавањем држе код себе током боравка у просторијама за задржавање, а по истеку задржавања им се уручује примерак записника о задржавању. Тако, поједини записници о задржавању у ПС Велико Градиште садржали су и напомену да је лицу уручен примерак записника о задржавању, што похваљујемо. Ипак, у неколико записника о задржавању које је лице одбило да потпише стоји напомена о томе, али не и разлози које је лице за то дало.

1.

УТВРЂЕНО

У ПС Велико Градиште у записницима о задржавању које су задржана лица одбила да потпишу се не констатују разлози које је за то изнело лице.

РАЗЛОЗИ

ЦПТ сматра да би се основне гаранције дате особама у полицијском притвору могле додатно оснажити (а рад полицијских службеника могуће и знатно олакшати) уколико би постојао јединствен и свеобухватан полицијски записник за сваку притворену особу, у којем би били евидентирани сви аспекти притвора и све радње предузете у вези притворених особа (време

када су лишене слободе и разлози за то; када су им саопштена њихова права; знаци повреда, психичке болести, итд; када су члан породице/конзулат и адвокат били контактирани и када су их ови посетили; када им је била понуђена храна; када су били саслушани; када су били пребачени или ослобођени, итд.). За различите ставке (на пример, ствари у поседу дате особе, чињеници да су особи саопштена њена права и да се та особа на њих позива или да их се одриче), **требало би добити потпис притвореника, односно, уколико је потребно, објаснити због чега тај потпис недостаје.** Надаље, адвокату притвореника би требало омогућити увид у тај записник о притвору.⁴

Ако задржано лице одбије да прими примерак записника или одбије да га потпише, полицијски службеник ће о томе сачинити забелешку на записнику.⁵

ПРЕПОРУКА

ПС Велико Градиште ће у записнике о задржавању које су задржана лица одбила да потпишу констатовати разлоге које је за то изнело лице.

Записници о задржавању садржали су податке о обиласцима задржаних лица из којих се види да су веома чести, а записници садрже и напомене о стању и активностима лица (када је лице обилажено, када је обедовало, односно да ли је одбило оброк, да ли се лице жали на нешто, да ли је комуникативно, добро и сл). **НПМ похваљује наведено поступање полицијских службеника ПУ Пожаревац као пример добре праксе.**

У више записника ПИ Пожаревац у које је НПМ извршио увид нису уписани подаци о обедовању, за шта је добијено образложење да је у тим случајевима лице одбило да узме понуђени оброк.

2.

УТВРЂЕНО

У ПИ Пожаревац у више записника о задржавању није унет податак да је задржаном лицу понуђен оброк који је лице одбило.

РАЗЛОЗИ

ЦПТ сматра да би се основне гаранције дате особама у полицијском притвору могле додатно оснажити (а рад полицијских службеника могуће и знатно олакшати) уколико би постојао јединствен и свеобухватан полицијски записник за сваку притворену особу, у којем би били евидентирани сви аспекти притвора и све радње предузете у вези притворених особа (време када су лишене слободе и разлози за то; када су им саопштена њихова права; знаци повреда, психичке болести, итд; када су члан породице/конзулат и адвокат били контактирани и када су их ови посетили; **када им је била понуђена храна;** када су били саслушани; када су били пребачени или ослобођени, итд.)⁶

Јединствени електронски систем евиденције о задржавању лица још није завршен и не садржи свеобухватну евиденцију о задржавању појединаца. Обавештење о пружању и текућем остваривању основних мера заштите могу се пронаћи само у појединим досијеима задржаних лица. Комитет сматра да би се **основне гаранције задржаних лица ојачале када би се водиле и појединачна и свеобухватна евиденција о задржавању за свако лице. У тој евиденцији би били обухваћени сви аспекти задржавања и све мере предузете у вези са тим** (када је и из ког(јих) разлога предузета мера задржавања; када је лице стигло у

⁴ Стандарди ЦПТ: Полицијски притвор, ЦПТ/Инф (92) 3, пар. 40.

⁵ Правилник о полицијским овлашћењима, чл. 38. ст. 4.

⁶ Стандарди ЦПТ: Полицијски притвор, пар. 40.

полицијске просторије; када је оно информисано о својим правима; да ли је показало знаке повреда, здравствене проблеме, знаке психичког поремећаја итд.; у којој(им) просторији(ама) је смештено; када је добило храну; када је саслушано; када је имало контакте са блиским сродницима, браниоцем, лекаром, преводиоцем или дипломатско-конзуларним представником и/или су га та лица посетила; када је премештено; када је изведено пред тужиоца или релевантног судију; када је одређен притвор или пуштен итд.).

Комитет препоручује да органи Републике Србије предузму делотворне кораке за стварање јединственог електронског система евиденције о задржавању лица који је свеобухватан и делотворан за евидентирање горе наведених информација о времену које задржано лице проведе у полицијској станици.⁷

Лице које се задржава обавештава се усмено и уручивањем писаног обавештења на матерњем или језику који разуме о његовим правима, и то – на исхрану и непрекидни осмочасовни одмор. О задржавању лица полицијски службеник сачињава записник о задржавању лица, који садржи податке прописане у члану 111. овог правилника.

Записник о задржавању лица садржи податке о оствареним правима задржаног лица.⁸

ПРЕПОРУКА

ПИ Пожаревац ће у записнике о задржавању уносити и податке да је задржаном лицу понуђен оброк, али да га је лице одбило.

Притворена лица са којима је тим НПМ обавио ненадзирани разговори су навела да су добили обавештење о правима као и решење о задржавању. Једно лице је тврдило да није добило ништа од документације у вези са његовим задржавањем. Међутим у предмету у који је НПМ остварио увид пронађени су писмено обавештење о правима и решење о задржавању, чији пријем је ово лице потврдило потписом. Такође, осим једног лица које је навело да се не сећа, остала притворена лица су рекла да су добила примерак записника о задржавању по истеку задржавања.

2.2. ОБАВЕШТАВАЊЕ БЛИСКОГ ЛИЦА

Према наводима полицијских службеника, доведеним и/или задржаним лицима се омогућава да о свом лишењу слободе обавесте блиску особу тако што сами обаве телефонски позив са службеног или личног телефона у присуству полицијских службеника или полицијски службеници обаве позив на број телефона који им лице да и о томе дају повратну информацију доведеном/задржаном лицу.

Увидом у поједине предмете о задржавању лица утврђено је да се у записнике о задржавању бележи податак о томе да лице није желело да о свом задржавању обавести треће лице, а када то право остваре у записницима о задржавању се бележе подаци о томе ко је обавештен. У записницима о задржавању који су коришћени до измене електронског формулара, у неколико предмета није било података о времену обавештавања блиског лица, иако је, примера ради, у предмету о задржавању ОКП у седишту ПУ Пожаревац такав податак био убележен као напомена на обрасцу обавештења о правима задржаног лица.

Међутим, како је у новом електронском формулару записника о задржавању сада предвиђена и посебна рубрика за уписивање времена обавештавања блиске особе, уочено је да су полицијски службеници у исту почели да евидентирају и податак о

⁷ Србија: Посета ЦПТ 2017, пар. 39.

⁸ Правилник о полицијским овлашћењима, чл. 29. ст. 1. т. 9; чл. 38. ст. 1. и чл. 111. т. 5.

времену обавештавања блиске особе о задржавању, те НПМ изражава очекивање да ће се у будућем раду наставити са овом праксом.

У неколико записника је уочено да је уписано да је задржано лице желело да обавести адвоката, али су недостајали подаци о остваривању права на обавештење члана породице или друге блиске особе. Према службеним наводима, ово из разлога јер се неретко дешава да лица желе да о лишењу слободе односно задржавању обавесте браниоца, који потом о томе обавештава и члана породице. Без обзира на наведено, **НПМ скреће пажњу на чињеницу да је овде реч о два различита права: праву доведених и задржаних лица да обавесте о томе члана породице или другу блиску особу и праву на приступ браниоцу, те да је потребно да се одвојено евидентирају.**

Једно притворено лице са којим је НПМ обавио разговор је навело да му није било омогућено да о свом задржавању обавести блиску особу. Међутим, у записнику о задржавању, који је потписао без примедби, је било наведено да не жели никога да обавести. Сва остала притворена лица са којима је тим НПМ обавио разговоре су навела да су имала могућност да о задржавању обавесте особу по избору.

2.3. ЛЕКАРСКИ ПРЕГЛЕД

Према службеним наводима, лица која треба задржати се претходно воде на лекарски преглед у локалну здравствену установу у случајевима када имају видљиве повреде или уколико то захтевају, уколико се доводе у полицијску станицу након саобраћајне незгоде, уколико је у крви присутан висок ниво алкохола и сл. Ако лице током задржавања исказе потребу за лекаром најчешће се позива дежурна служба хитне медицинске помоћи, односно у ПС Велико Градиште, где нема ове службе, лице се одводи у локалну здравствену установу.

Лекарски прегледи који се обављају у полицијским станицама се обављају у службеним канцеларијама, а полицијски службеници наводе да присуствују лекарским прегледима само на захтев лекара. У новом електронском формулару записника о задржавању предвиђено је и уписивање података о евентуалном присуству полицијских службеника лекарском прегледу. Уочено је и да је у неким случајевима уписивано да полицијски службеници нису присуствовали прегледу.

НПМ је уочио да се у записнике о задржавању уносе детаљни подаци о томе да ли лице има видљиве повреде, када је позвана служба хитне помоћи, када је обављен преглед, од стране ког лекара, које повреде су констатоване, као и наводи о начину настанку повреда.

Према наводима полицијских службеника, медицинска документација се не одлаже у предмете о задржавању, у шта се уверио и тим НПМ приликом увида у више таквих предмета. Ипак, у неколико предмета задржавања су пронађени извештаји о лекарским прегледима задржаних лица, на шта је указано руководству ПС.

Једно притворено лице је тиму НПМ навело да му није омогућен преглед иако га је тражило, а провером у евиденцији утврђено је да је ово лице имало лекарски преглед пре почетка задржавања, као и да није тражио преглед током трајања задржавања. Остала притворена лица са којима је тим НПМ обавио разговоре су навела да нису имала потребу за указивањем лекарске помоћи, односно да је омогућена онима који су тражили.

2.4. ПРИСТУП БРАНИОЦУ

Према наводима полицијских службеника, лицима лишеним слободe се омогућава да, по доласку у службене просторије, позову браниоца по свом избору или им се у случају обавезне одбране одређује бранилац по службеној дужности. Лица задржана у прекршајном поступку или у складу са правилима безбедности саобраћаја по правилу не желе да ангажују браниоца, а сва лица задржана у кривичном поступку су имала или изабраног браниоца или им је постављен бранилац по службеној дужности.

Притворена лица са којима је тим НПМ обавио разговоре су навела да су имале браниоца постављеног по службеној дужности или да су ангажовали браниоца по сопственом избору, са којима су могли да обаве разговор у приватности.

Записници о задржавању који су сачињени почев од августа месеца текуће године садрже поља у које је могуће убележити податке о томе да ли је бранилац ангажован и његово име и презиме, времену када је контактиран, времену када је приступио доведеном и задржаном лицу и времену када је обавио разговор са лицем. На овај начин, Министарство унутрашњих послова је поступио по препоруци НПМ⁹ да се унапреде постојеће електронске евиденције - "Евиденције о доведеним и задржаним лицима".

НПМ похваљује чињеницу да је поступајући по препорукама НПМ, МУП предузео активности у циљу унапређења остваривања права доведених и задржаних лица на приступ браниоцу на начин да су обезбеђени технички услови за потпунији унос и јаснији преглед свих података у овој евиденцији који су од значаја за остваривање права доведених и задржаних лица на приступ браниоцу.

Међутим, НПМ је уочио да у појединим записницима о задржавању нису била попуњена сва поља, односно унети сви наведени подаци, те скреће пажњу на потребу да се у записницима о задржавању уносе сви подаци од значаја за приступ задржаног лица браниоцу.

У неколико предмета уочено је да се браниоци постављени по службеној дужности уопште нису појављивали у полицијској станици, а и неколико притвореника је тиму НПМ навело да су браниоца први пут видели на суду.

2.5. УСЛОВИ БОРАВКА У ПРОСТОРИЈАМА ЗА ЗАДРЖАВАЊЕ

У КПЗ Пожаревац – Забела користи се једна просторија за задржавање лица у кривичном поступку. У односу на стање из претходне посете, НПМ је током ове посете констатовао да је поступиљено по препорукама из Извештаја из 2019. године, те да је избачен вишак лежајева у просторији, и да се лица којима је одређено полицијско задржавање не смештају више у исте просторије-спаваонице заједно са притвореницима. У просторији се сада налазе два лежаја (кревет на спрат), сто и две столице, док је мокри чвор одвојен зидом од остатка просторије, са санитарним уређајима који су у исправном стању и релативно нови. Задржаним лицима обезбеђена су и средства за одржавање личне хигијене. Такође, просторија је покривена видео надзором, са видно истакнутим обавештења о томе. НПМ је уочио и да је у овом делу у поступиљено по препорукама НПМ, с обзиром на то да је након претходне посете НПМ констатовао да су санитарни уређаји дотрајали, да у просторији нема видео надзора и да се задржаним лицима не обезбеђују редовно средства за одржавање личне хигијене.

⁹ Препорука НПМ бр. 4110-44/21 од 7. априла 2021. год.

Хигијена у просторији је на задовољавајућем нивоу. Зидови су окречени, а просторија има већи прозор који се отвара и који омогућава довољан доток природне светлости и ваздуха. Кревети су опремљени новим душецима и комплетном постељином која је деловала чисто.

НПМ похваљује све активности које су предузете у циљу унапређења услова у просторији за задржавање у КПЗ Пожаревац.

Просторија за задржавање у КПЗ Пожаревац

Задржана лица током трајања задржавања не бораве на свежем ваздуху, односно они се не изводе у шеталишта.

3.

УТВРЂЕНО

Задржаним лицима која бораве у КПЗ Пожаревац - Забела није омогућен боравак на свежем ваздуху.

РАЗЛОЗИ

Особама које се налазе у полицијском притвору дуже од 24 часа треба омогућити рекреацију на свежем ваздуху сваког дана, до оне мере до које је то могуће.¹⁰

ПРЕПОРУКА

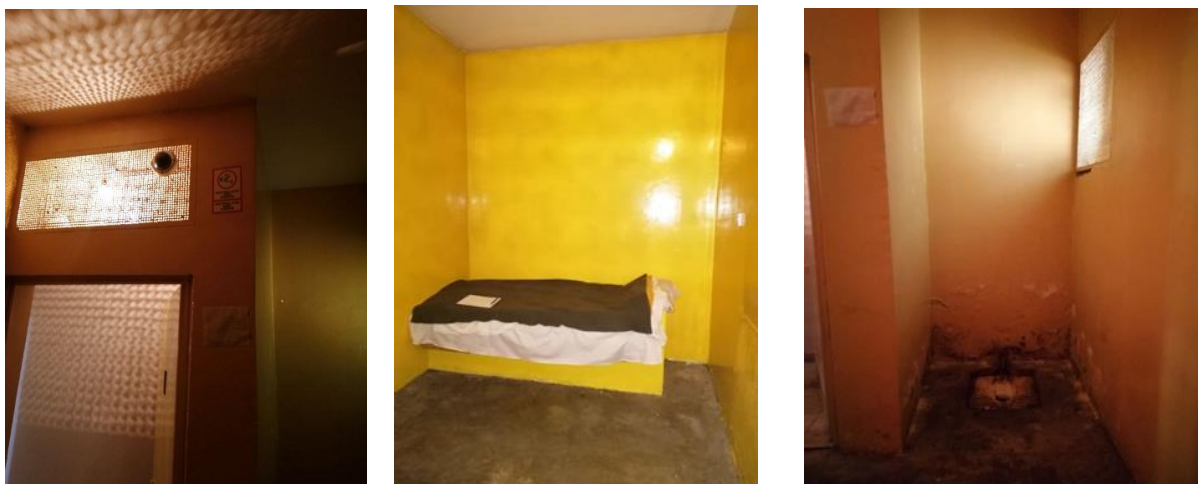
ПУ Пожаревац ће задржаним лицима која бораве у КПЗ Пожаревац - Забела омогућити да проведу најмање 1 сат на свежем ваздуху, уколико се налазе на задржавању дуже од 24 сата.

У ПИ Пожаревац налази се просторија за задржавање за једно лице и она се користи за задржавање лица по ЗЈРМ и ЗОБС, а уколико је потребно задржати више лица спроводе се у друге полицијске станице.

¹⁰ Стандарди ЦПТ: Нови стандарди у погледу полицијског притвора, пар. 47.

Просторија је окречена са чистим зидовима и бетонским подом. У време посете, лежај је био опремљен чистом постељином и ћебетом. Вештачко осветљење налази се изнад улазних врата у просторију и иза решетака и на задовољавајући начин осветљава просторију. У просторији за задржавање постоји прозор који је прекривен рупичастом плочом и исти немогућава ни довољан доток природне светлости ни свежег ваздуха. Мокри чвор – чучавац је у лошем стању, запуштен је и дотрајао, око њега је приметна влага на зидовима, а дугме за укључивање испирача мокрог чвора налази се са спољне стране зида, тако да задржано лице мора да позива полицијског службеника, преко аларма или махањем испред видео надзора, како би се пустила вода из истог. У просторији је загушљиво и осећају се непријатни мириси.

У просторији постоји инсталиран видео надзор, који не покрива део око мокрог чвора, а према наводима полицијских службеника видео записи се чувају 30 дана. Обавештења да је просторија под видео надзором налазе се и са спољне и са унутрашње стране просторије. У просторији постоји и уређај за позивање дежурног полицијског службеника који је у време посете био у функцији. Међутим, у просторији не постоји грејање, већ оно преко рупичастог отвора у зиду допире из, на њу наслоњене, просторије у којој је дежурна служба.

Просторија за задржавање у ПИ Пожаревац

У ПС Велико Градиште, једна просторија за полицијско задржавање налази се у приземљу поред дежурне службе. У просторији постоји дрвени лежај који се налази непосредно поред мокрог чвора и улазних врата у просторију. У време посете, на лежају се налазио душек и комплетна постељина са јастуком и ћебетом, који делују чисто. Зидови просторије су запрљани и неодржавани. Вештачко осветљење је слабо, а природни доток свежег ваздуха и природне светлости не постоји. У просторији не постоји грејање. Мокри чвор (без испирача) налази се у просторији и није одељен зидом од остатка просторије. Славина за пуштање воде и испирање мокрог чвора налази се изван просторије за задржавање. Да би се пустила вода за испирање мокрог чвора задржано лице мора да позива полицијске службенике, дозивањем или махањем рукама испред камере, будући да дугме за позивање полицијских службеника није у функцији. Постојећи видео надзор је у функцији, видео записи се чувају 30 дана, а обавештење о видео надзору налази се само са спољне стране улазних врата

Материјални услови у просторијама за задржавање у ПС Велико Градиште и ПИ Пожаревац нису унапређени у односу на њихово стање затечено 2016., односно 2019.

године када је НПМ посетио ове организационе јединице, иако су обе, према изјашњењима Министарства унутрашњих послова биле на Листи приоритета за адаптацију просторија за задржавање, а у складу са Правилником о условима које треба да испуњавају просторије за задржавање лица¹¹.

НПМ је већ констатовао да је последњих година Министарство унутрашњих послова уложило велике напоре у циљу унапређења услова за боравак задржаних лица у просторијама за задржавање, да су многе просторије у разним полицијским управама адаптиране и усклађене са важећим прописима и стандардима, чиме су у значајној мери унапређени услови боравка задржаних лица, као и да се са адаптацијом наставља по плану Министарства.¹² Са друге стране, НПМ има у виду и да је Правилником о условима које треба да испуњавају просторије за задржавање лица,¹³ који је ступио на снагу 12. маја 2018. године, предвиђен рок од три године од дана ступања на снагу Правилника за извршење адаптације постојећих и израду нових просторија за задржавање.¹⁴

НПМ би желео да од Министарства унутрашњих послова добије детаљније информације о томе да ли је и када планирана адаптација наведених просторија или изградња нових.

У међувремену, НПМ у овом извештају понавља препоруке које је упутио у извештају након претходне посете, а с обзиром на то да у међувремену нису предузете активности на унапређењу материјалних услова у просторији за задржавање.

4.

ПРЕПОРУКА

ПС Велико Градиште предузеће мере како би се у просторији за задржавање омогућио доток природне светлости и свежег ваздуха, извршиће кречење просторије и побољшаће одржавање хигијене у просторији.

ПС Велико Градиште предузеће мере и инсталираће грејање у просторији за задржавање, као и дугме за укључивање испирача мокрог чвора.

5.

ПРЕПОРУКА

ПИ Пожаревац ће предузети потребне мере како би се омогућио доток свежег ваздуха и природне светлости унутар просторија за задржавање. Даље, предузеће се мере како би се побољшала хигијена мокрог чвора унутар просторије и иста редовно одржавала. Такође, унутар просторије уградиће се дугме за укључивање испирача мокрог чвора.

¹¹ Чл. 10. "Сл. гласник РС", бр. 34/2018

¹² НПМ: Извештај за 2020. годину, бр. 417-85/21 од 16. јула 2021. год.

¹³ "Сл. гласник РС", бр. 34/18.

¹⁴ Правилник о условима које треба да испуњавају просторије за задржавање лица, чл. 10.

2.6. НАВОДИ О ЗЛОСТАВЉАЊУ

Као што је наведено, НПМ је у КПЗ Пожаревац-Забела обавио разговоре са укупно 13 притворених лица (међу којима су биле три жене) на околности поступања полиције према њима током њиховог хапшења, саслушавања и полицијског задржавања. Током ових разговора, притворена лица су навела да нису била физички малтретирана од стране полицијских службеника, а три лица су навела да су поједини криминалистички инспектори викали на њих.

Притворена лица са којима је тим НПМ обавио разговоре нису имала примедби ни на поступање заводских службеника.

Провером документације у посећеним полицијским станицама, НПМ је уочио више лица која су на задржавање примљена са повредама или је током задржавања било неопходно да им се пружи медицинска помоћ. За све ове повреде НПМ је од полицијских службеника добио образложење о начину настанка, што је било поткрепљеном и одговарајућом документацијом.

2.6.1. ПРВИ ЛЕКАРСКИ ПРЕГЛЕД ПО ПРИЈЕМУ У ЗАВОД

Први лекарски преглед по пријему у Завод се обавља најкасније у року од 24 часа од пријема. Први лекарски преглед се састоји од узимања анамнезе (тренутно здравствено стање, постојање хроничне, соматске или менталне болести, болести зависности и сл.). Физикални преглед подразумева мерење телесне висине и тежине, мерење крвног притиска, аускултације грудног коша. Здравствени картон се отвара при сваком првом прегледу. Лица при првом прегледу свлаче одећу у циљу прегледа (инспекције) целог тела. Први лекарски преглед се обавља у приватности, без присуства немедицинског особља.

Највећи број притворених лица навео је да су се приликом прегледа скидали на голо и да припадници службе за обезбеђење нису присуствовали лекарском прегледу. Два лица изјавила су да приликом прегледа нису скидали гардеробу, с обзиром на то да су лекару навели да немају повреде и да су претходно били на лекарском прегледу у локалној здравственој установи, те да од њих није тражено да свлаче одећу у циљу прегледа целог тела. Ови наводи нису могли бити потврђени увидом у здравствене картоне. Напротив, уочено је да, без обзира што су поједина лица пре пријема у завод била на прегледу у локалној здравственој установи и са собом донела извештај лекара, сва лица су поново прегледана по пријему у завод, што је евидентирано у документацији.

Увидом у поједине здравствене картоне уочено је да лекари на првом лекарском прегледу, између осталог, констатују да ли лице има или нема свежих повреда при пријему у Завод, да су повреде детаљно описане, са наводима лица о начину настанка повреда и мишљењем лекара о повезаности уочених повреда и навода лица, као и да су све повреде фотографисане и уцртане у шему тела.

Води се посебна евиденција о повредама, у коју се уписују датум прегледа, име лица и опис и дијагноза повреде. Од почетка 2022. године, укупно четири лица су примљена са повредама у завод, али ни у једном од ових случајева лица нису навела да су повреде задобила од стране полицијских службеника, већ су навела да су исте задобили у тучи, саобраћајном удесу и сл. Према наводима лекара, о уоченим повредама обавештава се управник. Према утврђеној процедури, о повредама за које се сумња да су настале насилно, или лице наведе да је према њему извршено насиље, се обавештава јавно тужилаштво, у шта се НПМ уверио увидом у документацију.

НПМ похваљује поступање Службе за здравствену заштиту КПЗ Пожаревац у вези са начином на који су обављени први прегледи и констатоване повреде лица на пријему у Завод.